

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи
Кафедра соціальної роботи та педагогіки вищої школи

СИЛАБУС

вибіркової навчальної дисципліни

Основи красномовства

(назва дисципліни)

підготовки _____ бакалавра _____
(назва освітнього рівня)

Спеціальності _____ 232 Соціальне забезпечення _____
(шифр і назва спеціальності)

освітньо-професійної програми Соціальне забезпечення

Силабус навчальної дисципліни «Основи красномовства» підготовки бакалавра, галузі знань 23 Соціальна робота, спеціальності 232 Соціальне забезпечення, за освітньо-професійною програмою Соціальне забезпечення.

Розробник: Петрук Вікторія Віталіївна, кандидат педагогічних наук, доцент

Силабус навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи протокол № 7 від 22 грудня 2021 р.

Завідувач кафедри

(доц. Чернета С.Ю.)

I. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	23 Соціальна робота 232 Соціальне забезпечення Соціальне забезпечення Бакалавр	Нормативна
Кількість годин / кредитів 150 / 5		Рік навчання 2
		Семестр 4-ий __
ІНДЗ: €		Лекції 30 год.
		Практичні (семінарські) 30 год. Лабораторні ____ год. Індивідуальні ____ год.
		Самостійна робота 80 год.
		Консультації 10 год.
	Форма контролю: залік	
Мова навчання	українська	

II. Інформація про викладача (-ів)

Викладач: Петрук Вікторія Віталіївна,
 Науковий ступінь кандидат педагогічних наук,
 Вчене звання доцент
 Посада доцент кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи
Контактна інформація
 Телефон: +380973517506
 Електронна пошта: Petruk.Viktoriiia@vnu.edu.ua
 Дні занять <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис дисципліни

1. Анотація курсу.

Навчальна дисципліна «Основи красномовства» належить до циклу вибіркових дисциплін професійної підготовки бакалавра галузі знань 23 Соціальна робота спеціальності 232 Соціальне забезпечення, освітньо-професійної програми «Соціальне забезпечення» вивчається в четвертому семестрі, формою контролю є залік. На вивчення навчальної дисципліни відведено 5 кредитів (150 годин), у тому числі: 30 годин лекційних, 30 год. практичних, 10 год. консультації та 80 год. самостійної роботи.

Навчальний курс передбачає оволодіння певною сумою знань, однак оволодіння нею передбачає ще і наявність значних умінь. Тому оволодіння її практикою побудоване на знаннях, вміннях і тривалому досвіді виступів у різних аудиторіях. І сьогодні цей предмет широко вивчається в світі. Людей завжди цікавило, як завойовувати друзів і впливати на людей, як гармонійно жити в суспільстві.

Сьогодні значна кількість освічених спеціалістів прагне виявити свою особистість на ниві освіти і естради, письменництва і репортерства, дипломатичної і політичної діяльності. І, як ніколи раніше, впадає у вічі їх здатність або нездатність до обраної сфери

діяльності, яка полягає саме у мовних і красномовних якостях цих діячів, причетних до засобів масової комунікації.

Професійне володіння ораторською майстерністю стає в сучасному світі невід'ємним елементом підготовки фахівців у будь-якій професійній царині. Якщо говорити, зокрема, про дипломатію, юриспруденцію, педагогіку, медицину, менеджмент, торгівлю, психологію, роботу в соціальній сфері, мистецтвознавство, то в цих галузях без стійких навичок красномовства неможливо і просто нормально працювати. Тому для цих фахівців знання його основ украй необхідне.

2. Пререквізити (*Українська мова*, Соціально-педагогічна робота в закладах освіти) / **Постреквізити** (*Педагогіка*, Організація дозвілля в закладах освіти та рекреації).

3. Мета і завдання навчальної дисципліни.

Мета навчального курсу: є формування знань студентів про головні етапи розвитку красномовства, його основні жанри, етапи, принципи і засоби підготовки промови, уміння впливати на клієнта, партнера, колегу у процесі мовленнєвої взаємодії.

Завдання курсу:

- вивчити основні розділи красномовства;
- сформувати знання про основні жанри ораторського мистецтва;
- вивчити основні етапи підготовки промови;
- сформувати знання про особливості вітчизняного красномовства;
- проаналізувати сучасний стан красномовства;
- виробити уміння впливати на клієнта, партнера, колегу у процесі мовленнєвої взаємодії;
- виробити уміння розвивати мовні і красномовні якості;
- виробити уміння підготувати промову будь-якого типу.

4. Результати навчання (компетентності).

Навчальна дисципліна спрямована на формування *інтегральної компетентності* (Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов); *загальних компетентностей* (ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 5. Здатність планувати та управляти часом. ЗК 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК 7. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. ЗК 9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями); *фахових компетентностей* (Аналізувати суспільні процеси становлення і розвитку соціальної роботи як інтеграційної галузі наукових знань, що акумулюють дані всіх наук про людину (ФК 1). Оцінювати соціально-політичні процеси, пов'язані з соціальним розвитком держави (ФК 2). Попереджувати соціальні ризики, складні життєві обставини, запобігати та вирішувати соціальні конфлікти (ФК 5). Вивчати соціальну проблему за допомогою методів дослідження в умовах конкретної ситуації (ФК 7). Розробляти шляхи подолання проблем і знаходити ефективні методи їх вирішення (ФК 9). Надавати допомогу та підтримку клієнтам із врахуванням їх індивідуальних потреб, вікових відмінностей, гендерних, етнічних та інших особливостей (ФК 10).

Очікувані програмні результати навчання: Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування професійних завдань і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними подіями та явищами (ПРН 1). Розуміти наукові принципи, що лежать в основі соціальної діяльності, ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання зі спеціальності, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід (ПРН 3). Давати визначення і виокремлювати основні поняття, використовувати власні приклади для ілюстрації відповідей, знаходити спільні риси та

відмінності при порівнянні фактів, явищ, характеризувати соціальні явища (ПРН 4). Розробляти перспективні та поточні плани, програми проведення заходів, оперативно приймати ефективні рішення у складних ситуаціях (ПРН 6). Уміння надавати необхідну соціальну підтримку дітям, які потребують піклування чи знаходяться у складних життєвих обставинах тощо (ПРН 22). Уміння спільно визначати цілі діяльності, планувати, розробляти й реалізовувати соціальні проекти і стратегії індивідуальних та колективних дій (ПРН 23).

5. Структура навчальної дисципліни.

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Методи та технології викладання ¹	Форма Контролю ² / Бали
Змістовий модуль 1. Історичний та теоретичний аспекти розвитку красномовства							
Тема 1. Риторика як мистецтво і наука. Предмет і завдання курсу.	11	2	2	7	-	лекція-диспут / Zoom, Google Classroom, Office 365.	ДС, ДБ/2
Тема 2. Основні види красномовства	12	2	2	8	-	проблемна лекція Zoom, Google Classroom, Office 365.	ДС, ДБ/2
Тема 3. Ораторське мистецтво у Стародавньому Світі.	17	4	4	8	1	лекція-диспут / Zoom, Google Classroom, Office 365.	ДС, ДБ/2
Тема 4. Християнське красномовство епохи Середньовіччя	12	2	2	7	1	лекція-диспут / Zoom, Google Classroom, Office 365.	ДС, ДБ/2
Тема 5. Красномовство у вітчизняній духовній культурі	17	4	4	8	1	лекція-диспут / Zoom, Google Classroom, Office 365.	ДС, ДБ/2
Тема 6. Взаємодія оратора та аудиторії	12	2	2	7	1	проблемна лекція Zoom, Google Classroom, Office 365.	ДС, ДБ/2
Тема 7. Стратегія і тактика оратора	12	2	2	7	1	лекція-диспут /	ДС, ДБ/2

						Zoom, Google Classroom, Office 365.	
Тема 8. Зовнішній вигляд та особистість оратора	12	2	2	7	1	лекція-диспут / Zoom, Google Classroom, Office 365.	ДС, ДБ/2
Тема 9. Інвенція і диспозиція. Основні етапи підготовки ораторської промови	13	2	2	8	1	метод круглого столу / Zoom, Google Classroom, Office 365.	ДС, ДБ/4
Тема 10. Елокуція. Техніка промови і культура оратора. Виразні засоби і прийоми риторики	12	2	2	7	1	проблемна лекція Zoom, Google Classroom, Office 365.	ДС, ДБ/2
Тема 11. Культура сперечання	17	4	4	8	1	лекція-диспут / Zoom, Google Classroom, Office 365.	ДС, ДБ/2
Тема 12. Культура та техніка мовлення	13	2	2	8	1	метод круглого столу / Zoom, Google Classroom, Office 365.	ДС, ДБ/4
Тести, контрольна робота 1							32
Разом за модулем I	150	30	30	90	10	100	
Види підсумкових робіт							Бал
Модульна контрольна робота							60/тести
ІНДЗ (за наявності)							8
Всього годин/ Балів	150	30 ³	30	90	10	100	

Примітки:^{1/} Google Classroom, Office 365, Zoom – може застосовуватися одна з форм навчання або симбіоз у формі он-лайн лекцій для студентів з індивідуальним планом навчання або заочної форми навчання, а також для студентів, які мають пропуски з поважних причин та/або під час карантинних обмежень. ^{2/} Форма контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, тощо.

³ У випадку набору студентів менше 15 (малокомплектна група) кількість аудиторних годин зменшується вдвічі (менше 7 (малокомплектна група) для заочної форми навчання) кількість аудиторних годин зменшується вдвічі. Теми не розглянуті аудиторно опрацьовуються студентами самостійно.

6. Завдання для самостійного опрацювання

Змістовий модуль 1. Історичний та теоретичний аспекти розвитку красномовства

Тема 1. Історичні корені та сучасний стан сирітства в Україні – 7 год.

Тема 1. Риторика як мистецтво і наука. Предмет і завдання курсу.

Опрацювати основні поняття теми.

Вправа для розвитку усного мовлення:

“Пояснювальна тема” з виступом до 4 хвилин:

- Як стати справжнім баскетболістом?
- Як організована робота в професійній футбольній команді?
- Як розпалити вогнище?
- Як можна позбавитись шкідливої звички?
- Як правильно приміряти взуття?
- Як працює магнітофон?
- Як користуватися Інтернетом?
- Як обрати надійний банк чи страхову компанію?
- Як завести автомобіль на сильному морозі?

Тема 2. Основні види красномовства

Опрацювати рекомендовану літературу і узагальнити знання з таких проблем:

1. Судове красномовство у Стародавній Греції.
2. Визначний мислитель Греції – Сократ.
3. Життя і боротьба Демосфена.
4. „Риторика” Аристотеля.
5. Цицерон: життя, особистість, філософія.
6. Красномовство в імператорському Римі.
7. Еллінське Відродження.
8. Притчі Ісуса Христа.
9. Проповіді-повчання Василя Великого, Григорія Богослова, Іоанна Златоуста.
10. Християнське красномовство в Київській Русі XI-XIII ст.
11. „Риторика” Макарія.
12. Петро Могила – богослов і ритор.
13. Іван Вишенський як майстер полеміки.
14. Риторика в Києво-Могилянській академії.
15. М.В. Ломоносов як теоретик і учитель красномовства.

Тема 3. Ораторське мистецтво у Стародавньому Світі.

Вправа для розвитку усного мовлення:

“Агітаційна тема” з виступом до 4 хвилин:

- Фільм, який треба подивитися.
- Книга, яку варто прочитати.
- Як позбавитися шкідливої звички?
- Нам потрібні милосердні люди.
- Юні водії небезпечні.
- Сон повинен бути достатнім.
- Як обрати гарну професію?
- Дорога річ себе виправдає.
- Не шкодуйте грошей на адвоката.

Тема 4. Християнське красномовство епохи Середньовіччя

Вправа для розвитку усного мовлення:

“Описова тема” з виступом до 4 хвилин:

- Луцький центральний ринок.
- Біг на 100 метрів з перешкодами.
- Корисний побутовий прилад.
- Луцьк з висоти колеса огляду.
- Що я побачив у мікроскоп?
- Моє не улюблене заняття.
- Останнє медичне відкриття.

Тема 5. Красномовство у вітчизняній духовній культурі

Вправа для розвитку усного мовлення:

“Біографічна тема” з виступом до 4 хвилин:

- Дивний характер.
- Гарний педагог.
- Репресований учений.
- Християнський мученик.
- Мій собака.
- Життя улюбленого актора чи співака.
- Моє розуміння величі людини.

Тема 6. Взаємодія оратора та аудиторії

Вправи для розвитку усного мовлення:

“Практика виховання і самовиховання оратора”:

- Як зацікавити людей.
- Якщо ви неправі, визнайте це.
- Будьте доброзичливими, навіть критикуючи опонента.
- Створюйте людям гарну репутацію.
- Думайте про краще в людях: “Прощайте борги боржникам вашим”.
- Будьте сміливими й упевненими в собі.

Тема 7. Стратегія і тактика оратора

Вправи для розвитку усного мовлення:

“Практика виховання і самовиховання оратора”:

- Не думайте про дрібниці, перестаньте турбуватися.
- Зважайте на неминуче.
- Пам’ятайте, у цьому світі можливе все.
- Якщо ви хочете отримати що-небудь, пожертвуйте чимось.
- Якщо ви хочете отримати все, пожертвуйте всім.
- Пам’ятайте, того, хто працює, спинити неможливо.
- Не жалкуйте за молоком, яке вже розлилося!

Тема 8. Зовнішній вигляд та особистість оратора

Бліц-конкурс на кращий аналіз заголовків статей у газеті, журналі: за одну хвилину пропонується знайти та прокоментувати найбільш яскравий, виразний, емоційний заголовок, а також найбільш стандартний, невиразний, “сухий”.

Рекомендується використовувати вправи на розвиток уміння відтворювати у живому слові скритий за словом смисл (дія відкритого і скритого підтексту); слухання читання того самого тексту (речення в контексті) з різним підтекстом з метою визначення достовірності інтонації до різних заданих підтекстів того самого тексту (пішов дощ — обурення, здивування, незадоволення, радість, розчарування, натяк, застереження, висновок та ін.).

Тема 9. Інвенція і диспозиція. Основні етапи підготовки ораторської промови

Прочитайте мікротекст та визначте роль ораторського мистецтва в професійній діяльності. Назвіть професії, для яких мистецтво переконувальної комунікації становить її фундамент.

Доберіть максимальну кількість українських прислів'їв про слово, мовлення, спілкування та прокоментуйте їх.

Переконайте опонента, що: «Поетами народжуються, а ораторами стають» (Цицерон).

Тема 10. Елокуція. Техніка промови і культура оратора. Виразні засоби і прийоми риторики

Складіть план уявної бесіди про ознаки культурної людини з автором радіопрोगрама «Мова рідна, слово рідне». Спрогнозуйте можливі запитання ведучого радіопрोगрама і запропонуйте аргументовані відповіді.

Підготуйте доповідь на одну із запропонованих тем:

- Характерні особливості усного мовлення порівняно з писемним.
- Моє мовне середовище.
- Особливості мовлення засобів масової інформації.

Тема 11. Культура сперечання

Проілюструйте переконливими прикладами відомий афоризм: «Ми слухаємо не промову, ми слухаємо людину, яка говорить із нами».

Розробити план токшоу «Я соромлюся своєї риторики». Обрати модератора, розробити сценарій, обрати експертну групу, глядачів, запрошених гостей.

Тема 12. Культура та техніка мовлення

Назвіть і охарактеризуйте показники культури мовлення оратора в контексті трьох обов'язкових практичних навичок фахівця: уміння слухати, уміння говорити, уміння переконувати.

З'ясуйте роль інтонації для розуміння змісту речень (розділові знаки пропущено):
Мати вкрила його плащем батька. Брат мій учитель. Відпочивати забагато працювати. Мовчати не можна говорити.

Які невербальні засоби у співбесідників можуть означати неспокій, неухважність, зневагу, роздратування, зацікавленість, доброзичливість?

IV. Політика оцінювання

Відвідування занять дає можливість отримати задекларовані загальні та фахові компетентності, вчасно і якісно виконати завдання.

Для усвідомленого й системного засвоєння курсу необхідною є систематична навчально-пізнавальна робота студентів в усіх видах і формах її організації: лекції, практичні заняття, консультації, самостійна робота.

Контроль успішності студентів здійснюється з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання.

Аудиторні заняття переважно проводяться у вигляді лекцій, найчастіше – проблемних лекцій та лекцій-диспутів; практичних занять – з використанням інтерактивних методів: бесіда, дискусія, «асоціативний куш», проєктна діяльність та робота в малих групах.

На практичному занятті студенти презентують конкретну проблему, вчать дискутувати, аргументовано доводити свою точку зору; об'єктивно оцінювати власні знання й уміння, а також, як експерти – знання своїх колег-одногрупників.

Модульна контрольна робота проводиться у вигляді письмового тестування.

Оцінювання здійснюється за 100-бальною шкалою відповідно до Положення про оцінювання навчальних досягнень студентів за кредитно-модульною системою <https://ed.eenu.edu.ua/upload/docs/34/d57a3defea8df2754eb8599a0234845e.pdf>

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог: своєчасність виконання навчальних завдань; повний обсяг їх виконання; якість виконання навчальних завдань; самостійність виконання; творчий підхід у виконанні завдань; ініціативність у навчальній діяльності.

Обов'язковими є:

1) поточний контроль – мультимедійне представлення завдання по темі, передбаченій силабусом, яке передбачає не лише володіння теоретичними знаннями, але й практичними вміннями. Максимальну кількість балів по темах модуля (по 2 бали), можна отримати за умови мультимедійного представлення завдання та виконання завдання самостійної роботи. За умови малокомплектної групи кількість аудиторних годин зменшується вдвічі, а максимальна кількість балів під час поточного оцінювання відповідно до тем збільшується вдвічі. Поточний контроль – максимум **40 балів**;

2) написання МКР (передбачається 1), МКР оцінюється **60 балами**.

Відвідування практичних занять є обов'язковим. У форс-мажорних ситуаціях навчання може проходити також в он-лайн формі (за погодженням з деканатом).

Академічна доброчесність: виконані завдання студентів мають бути їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших осіб є прикладами можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Політика щодо дедайнв та перескладання: роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (- 1 бал). Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин. Отримані сертифікати підвищення кваліфікації, участь у Вебінарах та ін., тема яких відповідає навчальній дисципліні зараховуються як: **6-15 год.** як виступ на 2 практичних; **15-30 год.** як виступ на 4 практичних.

V. Підсумковий контроль

Залік проводиться у вигляді письмового тестування. Студентам пропонуються тестові завдання у кількості 30 запитань. Максимальна оцінка за залік – **60 балів**.

Види тестових завдань:

- із вибором однієї правильної відповіді;
- із вибором декількох правильних відповідей;
- на встановлення відповідності запропонованих наборів тверджень;
- завдання на відтворення правильної відповіді (формулювань понять) по пам'яті;
- завдання відкритого типу, що передбачає розгорнуту відповідь.

Програма іспиту затверджується на засіданні кафедри.

Студент, який набрав більше 75 балів в результаті поточного та підсумкового контролю має право погодитись на оцінку під час іспиту. У разі складання іспиту бали підсумкового контролю анулюються. Якщо студент набирає менше 60 балів за результатами поточного контролю та іспиту, він складає іспит повторно. Складання та перескладання іспиту проводиться згідно розкладу.

Питання до заліку:

1. Риторика в системі гуманітарних наук.
2. Основні розділи риторики.
3. Основні жанри ораторського мистецтва.
4. Сучасні форми красномовства.
5. Красномовство софістів і софістика.
6. Лисій та Сократ – давньогрецькі майстри красномовства.
7. Риторика Сократа.
8. Демосфен: особистість і промови.
9. “Риторика” Аристотеля.
10. Цицерон про ораторське мистецтво.
11. Притчі Ісуса Христа.
12. Проповіді-повчання Василя Великого, Григорія Богослова, Іоанна Златоуста.

13. Християнське красномовство в Київській Русі XI-XIII ст.
14. Петро Могила та Іван Вишенський як мислителі і полемісти.
15. Риторика в Києво-Могилянській академії.
16. М.В. Ломоносов як теоретик і учитель красномовства.
17. Основні види промов. Топіки.
18. Структура виступу.
19. Аргументи і логічні помилки при підготовці виступу.
20. Основні принципи елокуції.
21. Засоби мовного впливу на аудиторію.
22. Методики запам'ятовування і відтворення тексту виступу.
23. Доказовість у промові.
24. Мова виступу.
25. Особливі прийоми ораторського мистецтва.
26. Основні принципи елокуції.
27. Засоби мовного впливу на аудиторію.
28. Методики запам'ятовування і відтворення тексту виступу.
29. Зовнішній вигляд оратора.
30. Манери, міміка і жести оратора.
31. Вимова й артикуляція при виголошенні промови.
32. Доказовість у промові.
33. Мова виступу.
34. Особливі прийоми ораторського мистецтва.
35. Предмет судової промови.
36. Предмет еристики.
37. Сутність та проблеми взаємодії оратора та аудиторії.
38. Ознаки аудиторії, їх урахування в організації взаємодії оратора та аудиторії.
39. Об'єктивні перешкоди контакту оратора й аудиторії та їх урахування в організації аудиторії.
40. Стратегія оратора, її структура:
41. Визначення стратегії та фактори, що впливають на її формування;
42. Риторична концепція;
43. Послідовність формування концепції виступу.
44. Поняття та загальні ознаки мовної культури оратора. Мовна норма
45. Образність мови: поняття, зміст, роль, засоби створення образності
46. Стиль мови
47. Поняття й категорії техніки мовлення
48. Інтонація. Інтонаційно-виразні засоби мовлення
49. Логіко-інтонаційний аналіз промови. Мовні ноти.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всівидинавчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 - 81	Добре
67 -74	Задовільно
60 - 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси (рекомендована література (основна, додаткова, Інтернет-ресурси) та інші джерела).

1. Александров Д.Н. Риторика: Учеб. пособие для вузов. - М., 1999.
2. Античная поэтика. — М., 1991.
3. Античные риторика. — М., 1978.
4. Античные теории языка и стиля. Антология текстов. — Л., 1966.
5. Аристотель. О софистических опровержениях: Соч. в 4-х т. - Т.2. - М., 1978.
6. Аристотель. Поэтика: Соч. в 4-х т. — Т.4. — М., 1983.
7. Арутюнов В.Х., Кирик Д.П., Мишин В.М. Логика. — К., 2000.
8. Баева О.А. Ораторское искусство и деловое общение. - Минск, 2001.
9. Безменова Н.А. Очерки по теории и истории риторики. - М., 1991.
10. Берков В.Ф., Яскевич Я., Павлюкевич В.И. Логика. - Минск, 1997.
11. Вандышев В. Н. Литературно-философские очерки (Семасиология и социология художественного образа). — Суми, 2001.
12. Вишенский И. Твори. — К., 1959.
13. Вомперский В.П. Русские риторика XVII-XVIII вв. — М., 1988.
14. Головин Б.Н. Основы культуры речи. — М., 1988.
15. Демосфен. Речи. — М., 1954.
16. Демосфен. Речи: В 3-х т. - М., 1994.
17. Жеребкін В.Є. Логика. - Харків, 1995.
18. Зарецкая А.П. Риторика. Теория и практика речевой коммуникации. — М., 1999.
19. Златоструй. Древняя Русь X-XIII вв. — М., 1990.
20. Ивакина Н.Н. Основы судебного красноречия / Риторика для юристов. — М., 2001.
21. Ивин А.А. Искусство правильно мыслить. — М., 1990.
22. Иларион. Слово о законе и благодати. — М., 1994.
23. Исократ. О мире. Филипп / В.И. Исаева. Античная Греция в зеркале риторики. Исократ. — М., 1994.
24. Історія філософії України. Хрестоматія. — К., 1993.
25. Карнеги Д. Как вырабатывать уверенность в себе и влиять на людей, выступая публично. — М., 1989.
26. Клюев Е.В. Риторика. Учебное пособие для вузов. — М., 1999.
27. Ковельман А.Б. Риторика в тени пирамид. — М., 1988.
28. Козаржевский А.Ч. Античное ораторское искусство: Пособие к спецкурсу. — М., 1980.
29. Кондаков Н.И. Логический словарь-справочник. — М., 1971.
30. Кони А.Ф. Избранное. - М., 1989.
31. Кони А.Ф. Избранные произведения в 2-х т. — М., 1959.
32. Кононович-Горбацкий И. Оратор Могилянський // Філософська думка. — 1972. — №3.
33. Корнилова Е.Н. Риторика — искусство убеждать. — М., 1998.
34. Краткий словарь по логике / Д.П.Горский и др. — М., 1991.
35. Лисий. Речи. - М., 1994.
36. Ломомосов М.В. Избр. философские произведения. - М., 1950.
37. Мейстер Экхарт. Духовные проповеди и рассуждения. - М., 1991.
38. Молдован В.В. Риторика: загальна та судова. — К., 1999.
39. Ораторы Греции. - М., 1985.
40. Памятники византийской литературы IV-IX вв. — М., 1968.
41. Платон. Сочинения в 3-х т. — М., 1970.
42. Плутарх. Порівняльні життєписи. — К., 1991.
43. Плутарх. Сравнительные жизнеописания: В 2-х т. - М., 1994.
44. Потебня А.А. Из записок по теории словесности. — Х., 1905.
45. Православное исповедание или Изложение Российской веры Петра Могилы. — М., 1996.

46. Ранние отцы церкви. — Брюссель, 1988.
47. Ранович А.Б. Первоисточники по истории раннего христианства. Античные критики христианства. — М., 1990.
48. Рождественский Ю.В. Теория риторики. — М., 1999.
49. Сагач Г. Риторика. - К., 2000.
50. Сагач Г.М., Юніна О.А. Загальна риторика. — К., 1992.
51. Сагач Галина. Риторика. — К., 2000.
52. Сергеич П. Искусство речи на суде. — Тула, 2000.
53. Сковорода Г.С. Твори в 2-х т. — К., 1972.
54. Сопер П.А. Основы искусства речи. — М., 1992.
55. Стратий Л.М. й др. Описание курсов философии й риторики профессоров Киево-Могилянской академии. — К., 1982.
56. Таранов П.С. Искусство риторики. — М., 2001.
57. Упражнения по логике: Учебное пособие /Под ред. В.Й. Кириллова. - М.,1990.
58. Фукидид. История. - М., 1993.
59. Хазагерев, Общая риторика. — Ростов-на-Дону, 1999.
60. Хилл Наполеон. Думай й богатей. — М., 2000.
61. Цицерон М. Три трактата об ораторском искусстве. - М., 1994.
62. Цицерон. Речи: В 2-х т. - М., 1993.
63. Чепіга І.П. Ораторське мистецтво на Україні в XVII-XVIII ст. // Українська мова і література в школі. — 1989. - №10.
64. Шейнов В.П. Искусство убеждать. — М., 2001.
65. Шопенгауэр А. Эристика или искусство спорить. — СПб., 1990.

Ддаткова

1. Абрамович С., Молдован В., Чікарькова М. Риторика загальна та судова: Навч. посіб. / Чернівецький торговельно-економічний ін-т. Київ : Юрінком Інтер, 2002. 415 с. Бібліогр.: с. 405–413.
2. Абрамович С. Риторика та гомілетика: Навч. посібник для студ. теологічних, філософ. і філол. фак. унів / Чернівецький держ. ун-т ім. Юрія Федьковича. Чернівці : Рута, 1995. 170 с.
3. Антична риторика: Навч.-метод. розробка / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка / Л. Л. Звонська-Денисюк (упоряд.). Київ : ВПЦ «Київський університет», 2001. 103 с.
4. Кропивко І. В. Риторика: Навч. посіб. / Дніпропетровський національний ун-т. Кафедра теорії мистецтва. Дніпро : Пороги, 2003. 67 с. Бібліогр.: с. 66.
5. Лузік Е.В., Ільїна Т.В. Риторика: майстерність переконання : Навч. посібник / Національний авіаційний ун-т. Київ : НАУ, 2005. 83 с.: рис. Бібліогр.: с. 81–83.
6. Мацько Л. І., Мацько О. М. Риторика : Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ: Вища школа, 2003. 311 с. Бібліогр.: с. 306–308.
7. Поплавська Н. М. Полемісти. Риторика. Переконування (Українська полемічно-публіцистична проза кінця XVI–початку XVII ст.) : монографія. Тернопіль : ТНПУ, 2007. 379 с. Бібліогр.: с. 345–378.